

stoppet, har transport- og tjenesteydelsesområdet stort set været fritaget for byrderne ved prislovgivningen.

Lovgivningen om priser og avancer bygger her i landet på en antagelse om, at hvor fri konkurrence forekommer, er prissystemet den bedste regulator for allokering af ressourcer. På denne baggrund forekommer fordelingen af byrderne ved prislovgivningen i pris- og avanceloven ikke rationel. Accepterer man, at længere tids anvendelse af prislovgivning fremkalder „forvridninger“, er det nødvendigt at spørge: forvridninger i forhold til hvad? Svaret kan kun være i forhold til den situation, der ville fremkomme under fri konkurrence eller en tilstand, der ligger ret nær op ad denne. Såfremt et område af den ene eller anden grund er præget af en tilstand, der må opfattes som forskellig fra fri konkurrence, er det ikke rimeligt at hævde, at en prisregulering fremkalder „forvridninger“. Erfaringer fra de områder, hvor der gennem meget lang tid har været anvendt prisregulering, synes heller ikke at tyde på, at forvridningsfænomener opstår.

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser

Til nr. 1 og 2:

Ændringen sigter på, inden for denne lovs virkefelt, at give den fulde bemyndigelse til handelsministeren som ansvarlig over for folketinget uden monopolrådets eller dets forretningsudvalgs mellemkomst.

Til nr. 4 og 6:

I konsekvens af de betragtninger, der er anlagt i de alm. bemærkninger, er der sket en omredigering af §§ 5 og 6 og tilføjet en ny § 6A. Det „system“ for prisregulering, der herved fremkommer, kan beskrives på følgende måde:

Prisstoppet med nødvendige tillæg for en række omkostninger er i princippet gjort totalt inden for de områder, der normalt er omfattet af pris- og avancelove. § 5 er derfor udvidet til også at indbefatte transport- og tjenesteydelser. Hvor smidigere regulerings- eller styringsmåder kan anvendes, åbner loven mulighed for prismyndighederne til for enkelte virksomheder, vareområder eller brancher at benytte mere smidige systemer.

I § 5, stk. 4, foreslås således, at monopoltilsynet helt kan fritage for priskontrol, såfremt konkurrencen er tilstrækkelig effektiv til at styre udviklingen. Her er først og fremmest tænkt på, at meget væsentlige dele af industrien befinder sig i en konkurrencesituation i forhold til udlandet, som bevirker,

at prisregulering kan forekomme meningsløs. Hvor en ønsket effekt på prisudviklingen ikke forudsætter altomfattende regulering, vil det af hensyn til udviklingen af industriens investeringer og dermed internationale konkurrenceevne være rimeligt at fritage industrien for priskontrol forud for andre erhverv.

Også uden konkurrence fra udlandet kan der forekomme situationer, hvor det bør erkendes, at konkurrencen kan være så stærk, at dens virkninger vil være mere prishæmmende end prisindgrøb. I konsekvens heraf er i § 5, stk. 4, givet monopoltilsynet besked om at sammenholde, hvilken effekt konkurrencen kan have med virkningen af hovedreglen i § 5, stk. 1, og vælge den styringsmåde, der giver det bedste resultat. I kraft af denne regel må det forventes, at monopoltilsynet omgående meddeler f.eks. hele kolonialhandelen eller de væsentligste dele deraf dispensation.

Hvor det ikke kan antages, at konkurrencen er tilstrækkelig stærk til at forhindre en uønsket prisudvikling, bør det alligevel tilstræbes, at de ret stive bestemmelser i § 5, stk. 1-3, bliver afløst af mere smidige eller mere effektive regler. Reglerne i § 5 afspejler en ren omkostningsfilosofi, der meget ofte træffes i brancher, hvor konkurrencen er utilstrækkelig. Dog kan § 5 have den fordel, at der ikke oven på omkostningsstigninger kan lægges et sædvanemæssigt beløb eller procent til avance.

§ 6A indeholder to nye regler. I henhold til stk. 1 kan monopoltilsynet bestemme, at nærmere angivne avancer ikke må overskrides. Denne regel vil være særlig nyttig på en række områder såvel inden for butikshandelen som inden for tjenesteydelsesområdet, hvor der sædvanemæssigt kalkuleres med meget høje procentvise tillæg til indkøbsprisen for varen, respektive den produktive arbejds løn. Det er hensigten, at denne avancesats, der ikke må overskrides, typisk skal fastsættes væsentligt lavere end de almindeligt gældende satser. Dette vil indebære, at omsætningen koncentrerer sig på færre virksomheder. Der vil herefter kunne opstå en situation, hvor virksomhederne får et rimeligt overskud på et væsentlig lavere avancenniveau. Hvor omkostningerne er presset i vejret ved overfyldning af en branche, er det uden indgriben fra det offentlige side erfaringsmæssigt meget vanskeligt at komme frem til en konkurrencesituation med tilpas lave avancer. At de erhvervsdrivende selv opfatter en høj avancesituation med overfyldning som en skarp konkurrencesituation, modsiger ikke argumentationen.

I § 6A, stk. 2, foreslås, at monopoltilsynet får hjemmel til at fastsætte kalkulationsregler, der er tænkt som afløsning for de gældende regler i § 5, stk. 1-3